

Cuvânt înainte

„Eu cred că veșnicia s-a născut la sat”,
Lucian Blaga - *Sufletul satului*

„De ce este necesar studiul monografic al unor localități? De ce este utilă scrierea și editarea monografiei localității X, oricât de mică și neînsemnată ar fi aceasta? Din multiple puncte de vedere” scria academicianul Ioan Păun Otiman într-un Cuvânt înainte la o lucrare dedicată monografiilor locale¹.

Răspunsul, în cazul nostru este firesc: pentru ca locuitorii comunei Lunca Bradului să își cunoască rădăcinile.

Am citit cu deosebit interes paginile acestei noi lucrări care vede lumina tiparului dedicată istoriei locale, istoriei unei localități emblematice de pe Valea Mureșului Superior, Lunca Bradului, amintită în documente încă din 1808, însă cu urme de locuire cu mult mai vechi.

Autoarele acestor „Însemnări monografice” profesoara de istorie geografie Daniela Clineag, talentata interpretă a cântecului popular de pe Valea Mureșului Superior Andreea Gabriela Petruț precum și mama domniei sale Rusalina Petruț, se înscriu cu această lucrare în ampla mișcare monografică inițiată încă din perioada interbelică de către prestigioasa „Școală de Sociologie de la București”, fondată de profesorul Dimitrie Gusti², care a inițiat cercetări de amploare și aprofundate cu privire la satul românesc, publicându-se zeci de monografii rurale³, la realizarea cărora au fost atrași intelectualii satelor precum și echipe de studenți.

¹Ioan Hațegan, *Ghid monografic. Bibliografia monografiilor de localități bănățene*, Editura Banatul Timișoara, 2006

²Dimitrie Gusti, (1880-1955) a fost un filosof, sociolog și estetician român. Membru al Academiei Române din 1919, președintele Academiei Române, ministru al învățământului între 1932 și 1933, profesor la universitățile din Iași și București, cel care a fondat Școala de Sociologie de la București. O realizare de excepție a Școlii de Sociologie de la București a fost înființarea Muzeului Național al Satului. Acesta a fost inaugurat la 10 mai 1936, în prezența regelui Carol al II-lea al României, iar pentru public, la 17 mai 1936, fiind în prezent una dintre cele mai mari atracții turistice ale capitale

³În total s-au realizat campanii monografice în 626 de sate, orașe și regiuni.

Această activitate de elaborare a monografiilor locale a continuat fără întrerupere până în zilele noastre.

Mulți studenți de la facultățile de istorie, geograție, filologie, teologie au fost îndrumați de către cadrele didactice universitare să aleagă ca teme de licență întocmirea de monografii rurale. Aceste lucrări îmbinau atât cercetarea la fața locului a diverselor aspecte ale evoluției în timp a localităților, precum și a unor surse inedite de arhivă precum și a bibliografiei, atât locale cât și generale.

Multe din aceste lucrări de licență au fost reluate, amplificate și ulterior au fost prezentate ca lucrări de obținere a gradului didactic I.

Sunt bucuros că fosta mea studentă de la Universitatea Ecologică „Dimitrie Cantemir” din Târgu-Mureș, Daniela Clineag, și-a onorat atât misiunea de dascăl de istorie și geografie dar și cea de cercetător al istoriei locale, publicând această lucrare care abordează diversele aspecte ale devenirii istorice a Comunei Lunca Bradului și a celorlalte două localități componente, Neagra și Sălard.

Pentru realizarea lucrării au fost cercetate de către autoare atât surse arhivistice inedite, respectiv documentele aflate în arhiva Primăriei localității Lunca Bradului, arhiva Bisericii „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” din Lunca Bradului, arhiva Școlii Generale Lunca Bradului, Arhiva Întreprinderii forestiere IFET Reghin precum și arhiva Ocolului Silvic Lunca Bradului, dar și o bibliografie bogată referitoare la ilustrarea diferitelor aspecte abordate în lucrare, dintre care aș remarca doar două lucrări, emblematice pentru istoria Văii Mureșului și anume lucrarea exegetului învățământului românesc din Transilvania, mureșeanul nostru Nicolae Albu⁴, „*Istoria școlilor românești din Transilvania, 1800-1867*” lucrare de referință în istoriografia românească dedicată învățământului românesc din Transilvania apărută în anul 1971 și cea a lui Aurel Gociman „*Industria și Comerțul Lemnului în Bazinul Mureșului Superior*” apărută la Cluj în anul 1929.

Pentru a argumenta nevoia de a scrie mereu despre trecut pentru a înțelege viitorul l-aș cita din nou pe Lucian Blaga cel care a afirmat că aducerea aminte este: „*singurul triumf al vieții asupra morții și ceții*”⁵

Prof. Dr. Liviu BOAR

⁴ Istoric al învățământului din Transilvania și Banat (1910-1986)

⁵ Poezia: „Epitaf pentru Euridike”

Prefață

Monografia este un studiu științific amplu asupra unui subiect anumit, tratat detaliat și multilateral, din toate punctele de vedere. Este o lucrare de mare complexitate, operând cu date și cifre, cuprinzând toate sferele vieții spirituale și social-economice ale unei localități sau arii geografice mai largi și ale comunităților umane.

Autorii trebuie să fie capabili să se supună unui regim aspru de studiu, analiză și sinteză a datelor documentare care penetrează trecutul. De ce se scriu monografiile? De ce simte omul, cercetătorul, profesorul nevoia de a scrie o monografie?

Dintr-un intens sentiment patriotic local, din civism, dintr-o datorie morală față de locurile în care s-a născut și a copilărit, în amintirea părinților și strămoșilor săi. O monografie, spre deosebire de celelalte scrieri literare nu se sfârșește niciodată, ea este vie ca și comunitatea pe care o descrie.

În cercetările monografice, sociologul Dimitrie Gusti (1880–1955) considera satul o unitate integratoare a altor unități, precum familia, gospodăria etc. Relațiile de rudenie, de vecinătate, de prietenie existente în cadrul unității sociale, dau oamenilor conștiința aceleiași sorți, ideea unei apropieri sociale, precum și conștiința participării la grup. Prin acestea se formează o mentalitate comună care creează tradiția, conformismul, valorile și scopurile comune. Atunci când a studiat satul românesc, Dimitrie Gusti a constatat existența și a unor relații între țărani și intelectuali, între săteni și orășeni, între stăpâni și servitori.

Dintotdeauna, locuitorul satului românesc a fost țăranul. Acesta înglobează toate calitățile cu care este înzestrat poporul român și care îi dă identitatea. De aceea evoluția istorică a satului românesc și a locuitorilor lui, este istoria poporului român pe care trebuie să o cunoaștem și s-o lăsăm moștenire urmașilor, pentru că cel ce nu-și cunoaște trecutul, nu poate avea un viitor. În acest context monografiile sunt file de istorie locală și națională. Creatorii de monografii sunt o categorie distinctă de scriitori,

întrucât ei folosesc informații, documente, statistici reale, care definesc o evoluție complexă a unei localități și a comunității sale.

Privind din această perspectivă, prezenta lucrare „*Lunca Bradului – Însemnări monografice*”, își merită pe deplin valoarea și aprecierile făcute la adresa ei și a autorilor săi. Într-adevăr, această carte este opera mai multor autori: Daniela Clineag, Andreea Gabriela Petruț și Rusalina Petruț. E bine de știut că o asemenea lucrare complexă nu poate fi scrisă de un singur autor, indiferent de capacitatea sa intelectuală și pregătirea profesională.

Volumul se prezintă în fața cititorilor, cu un conținut științific riguros, bine conceput, bazat pe o intensă activitate de cercetare a documentelor de arhivă. Structura respectă întocmai tipologia de elaborare a lucrărilor monografice făcând referire la mai multe aspecte studiate: cadrul natural, structura comunei, elemente de toponimie, atestarea documentară, organizarea administrativ-teritorială, populația, evoluția demografică, dezvoltarea social-economică, agricultura, industria, silvicultura, învățământul, cultura și biserica, etnografie și folclor, administrația și personalitățile satului.

Ca orice lucrare științifică, volumul se încheie cu o bogată listă de repere bibliografice precum și cu anexele de rigoare (documente, fotografii, hărți) care atestă exactitatea datelor, proceselor și a fenomenelor sociologice și istorice prezente între copertile acestei cărți.

Salutăm cu bucurie acest demers editorial al celor trei autori, care prin cercetările de istorie locală își aduc contribuția la scrierea istoriei transilvănene, parte a istoriei naționale.

*Inspector școlar, prof.drd. Constantin BOGOȘEL, Vicepreședinte Filiala Mureș
a Societății de Studii Istorice din România*

Întroducere

Recent am lecturat volumul „Lunca Bradului. Însemnări monografice”, autori: Daniela Cliceag, Andreea Gabriela Petruț și Rusalina Petruț. Cele aproape 200 de pagini cât însumează lucrarea se vor, și sunt o istorie reală, palpabilă, veridică a frumoasei localități Lunca Bradului, de la întemeiere „secolul 19 după Hristos”, și până în zilele noastre.

Capitolul 1 tratează cadrul natural al localității, situarea geografică, relieful, rețeaua hidrografică, clima precum și flora și fauna din zonă. Următoarele două capitole pun un accent deosebit pe structura localității, precum și pe istoricul și vechimea acesteia. Capitolele 4 și 5, tratează populația localității, și dezvoltarea social-economică. În continuare capitolul 6 se preocupă de devenirea și evoluția istorică a localității. Foarte important și incitant este capitolul 7 care tratează învățământul, cultura și biserica din localitatea Lunca Bradului. O mențiune specială trebuie acordată frumoaselor portrete realizate de autoarele lucrării despre personalitățile locale. Capitolele 8, 9 și 10, sunt despre etnografie, folclor, vocabular și despre administrația localității. Lucrarea se încheie cu note bibliografice, concluzii pertinente., izvoare istorice și anexe.

Fiecare sat, localitate rurală trăiește prin fii și ficele sale, care îl consideră un centru al universului, un adevărat buric al pământului. Satul spre deosebire de oraș, are o structură aparte, orice sătean cunoscându-și locul și rolul său bine determinat. În centrul satului se află Biserica, cea care dă echilibru universului rural, cea care se opune modernizării nesăbuite și globalizării. Toate acestea sunt vizibile și pentru minunata localitate mureșeană Lunca Bradului, cu oameni harnici, mândrii și inteligenți.

Cartea „Lunca Bradului. Însemnări monografice” este un argument în sprijinul ideii ca studierea istoriei, geografiei și tradițiilor locale, este un factor esențial și necesar pentru cunoașterea culturii și civilizației noastre naționale. Cu apariția aceste monografii cunoașterea istorică, geografică, etnografică, folclorică și statistică a județului Mureș sporește substanțial. Lucrarea se constituie într-un punct solid de referință pentru noi cercetări istorico-geografice și folclorice.

În încheiere le felicit pe autoarele, profesor de istorie Daniela Clineag, studenta Andreea Gabriela Petruț și creatoarea Muzeului satului Luca Bradului, Rusalina Petruț, și le doresc multă sănătate, fericire și putere de muncă necesare unor noi lucrări viitoare la fel de valoroase și utile, pentru localitatea lor natală.

Prof. drd. Simion Virgil BUI